

Balyan binagärler hormatyna ýadygärlik gurulmaga mynasyp!

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Balyan binagärler hormatyna ýadygärlik gurulmaga mynasyp!

TAHA AKYOL: ERMENI BALYAN MIMARLAR BÖYLE BIR ANITMEZARI HAK ETDI

Ermeni Balyan ailesinin Bağlarbaşı semtindeki mezarlığı bir "anıtmezar" halinde yeniden inşa edildi. "Hürriyet" gazetesinden Taha Akyol köşesinde Balyan ailesini anlatarak, 19. yüzyılına damga vuran Balyan mimarların böyle bir anıtmezarı hak ettiklerini vurguladı.

İstanbul'un güzel silüetinde altın imzaları bulunan mimar Balyanların yeni anıtmezarının, yeniden kurulması gereken sınımsız dostluğun anıtı olacağını ümit eden Taha Akyol Balyan ailesinin anıtmezarının açılışı vesileyle kısa bir tarih gezintisi böyle başladı:

Osmanlı tarihinde "Balyan" ailesinden ilk "Hassa mimarı" yani saray mimarı Kirkor Amira Balyan'dır. (1764-1831)

Burada "amira" sıfatına dikkat; Ermeni cemaatinin devlete entegre olmuş yüksek sınıfları anlamına gelir.

Kirkor ve kardeşi Senekerim, Balyanların ilk kuşağıdır. İkinci kuşak Balyanların en önemlisi, Kirkor'un oğlu Garabet Balyan. (1800-1866)

II. Mahmud ve Abdülmecid dönemleri, yani Tanzimat.

Üçüncü nesil Balyanların en önemlisi, Abdülhamid tarafından "sermimar-ı devlet" unvanı verilen Serkis Balyan'dır.

Batı'ya açılan devlet bu dönemde anıtsal binalarla tarihçi Selim Deringil'in deyişiyle bir "hanedan milliyetçiliği" yaratarak her dinden Osmanlıları birleştirmeye çalışmaktadır. İşte bu anıtsal binalarda Balyanların imzası son derece önemlidir. Dolmabahçe Sarayı'ndan, Ortaköy Camisi'ne kadar

İstanbul silüetindeki birçok anıtsal bina...

Tarihçi Selman Can Batılılaşma döneminde inşa edilen anıtsal binaların proje ve yapımında Ebniye (Binalar) Meclisi İdaresi'nin önemini anlatır. Eski Hassa Mimarlar Ocağı 1831'de kapatılmış, onun yerine kurulmuştu. Balyan binalarının yapılmasında, proje ve ihale işlerinde bu kurumun rolü büyüktür. Kurumun başında bulunan mühendis Seyyid Abdülhalim Efendi'yi de anıtsal binaların gelişmesindeki rolünden dolayı şükranla anmak gerekir.

Tarihçi Zübeyde Güneş Yağcı, Osmanlı tarihinde inşaat sektöründe, sadece "kalfa"(mimar) olarak değil, "amele" olarak da gayrimüslimlerin yaygın surette kullanıldığını rakamlarla anlatır."

Yunan isyanı üzerine devlet bünyesinde Rumların yerini "millet-i sadıka" olarak Ermenilerin aldığını dile getiren Akyol "Ermenilerin Batılı eğitime ve inşaat geleneğine sahip olmaları öne çıkmalarını sağladı. İki isim bu gelişmenin simgesidir: Abdülhamid'in "sermimar-ı devlet"i Sarkis Balyan ve 25 yıllık diplomatı Artin Dadyan Paşa..."

Kaynak: Ermenihaber.am

Taryhy makalalar